

การประเมินผลโครงการโรงเรียนสีขาวด้านยาเสพติดและอบายมุข

โรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์*

EVAUATION OF WHITE SCHOOL PROJECTS FOR DRUG AND TEMPTATION FREE AT NACHALIANG PITTAYAKOM SCHOOL UNDER THE PHETCHABUN SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA

พงศ์วิวัฒน์ เจริญพล

Phongwiphat Charoenphon

โรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ เพชรบูรณ์ ประเทศไทย

Nachaliang Pittayakom School Under, Phetchabun Secondary Educational Service Area Office, Phetchabun, Thailand

Corresponding author E-mail: phpphon@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์การดำเนินโครงการโรงเรียนสีขาวโรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ 2) ประเมินผลการดำเนินโครงการประเมินผลโครงการโรงเรียนสีขาวด้านยาเสพติดและอบายมุขโรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ และ 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาระดับโครงการโรงเรียนสีขาวด้านยาเสพติดและอบายมุขเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 25 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ การศึกษาเชิงเอกสาร และเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม เครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 12 คน และแบบสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 6 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ตรวจสอบด้วยเทคนิคสามเส้า และนำเสนอเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทของสถานศึกษาตั้งอยู่ในเขตพื้นที่กิ่งเมืองกิ่งชนบท ปัจจัยเสี่ยงของพื้นที่คือ การปฏิสัมพันธ์ของชุมชนเปิดกว้างส่งผลให้มีการแพร่ขยายของสิ่งเสพติดในเด็กและเยาวชน 2) การประเมินผลการดำเนินโครงการ พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ระดับมาก ด้านกระบวนการอยู่ระดับมากที่สุด ด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก และด้านผลลัพธ์ อยู่ในระดับมาก และ 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย ประเมินความต้องการจำเป็นให้สอดคล้องบริบทของสถานศึกษา การบูรณาการเข้ากับกิจกรรมของสถานศึกษา การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้นักเรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมติดตามประเมินแบบเสริมพลัง และการสื่อสารเชิงบวก

คำสำคัญ: การวิจัยประเมินผล, โครงการโรงเรียนสีขาว, ยาเสพติดและอบายมุข

Abstract

This research article aims to: 1) Study the current implementation of the White School Project at Nacheliang Pittayakom School under the Office of Secondary Education Service Area,

* Received November 2, 2024; Revised November 28, 2024; Accepted December 5, 2024

Phetchabun; 2) Evaluate the outcomes of the White School Project against drugs and vice at Nacheliang Pittayakom School under the Office of Secondary Education Service Area, Phetchabun; and 3) Propose guidelines for elevating the effectiveness of the White School Project against drugs and vice. It is a mixed-methods research study that incorporates both quantitative and qualitative approaches. The research utilized a mixed-method approach. The quantitative study involved a sample group of 25 stakeholders, including administrators, teachers, and students, selected through simple random sampling. The research instrument was a questionnaire, and the statistics used were mean and standard deviation. The qualitative research was conducted in two phases: document analysis and data collection through in-depth interviews and focus group discussions. The tools included an in-depth interview form with 12 key informants and a focus group discussion form with 6 key informants, both selected using purposive sampling. The qualitative data were analyzed using content analysis, triangulated for reliability, and descriptively presented based on the research objectives. The findings revealed that: 1) The school is located in a semi-urban area where the open interactions within the community pose a risk factor, facilitating the spread of drugs among children and youth; 2) The evaluation of the project implementation showed that the input factors were at a high level, the process factors were at the highest level, the output factors were at a high level, and the outcome factors were also at a high level; and 3) The proposed development guidelines include assessing needs in alignment with the school's context, integrating the project with school activities, creating a learning community where students play active roles and participate in activities, conducting empowering evaluations, and utilizing positive communication strategies.

Keywords: Evaluation Research, White School Projects, Drug Abuse and All Vices

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย และเป็นไปตามศักยภาพ ความต้องการของสังคม ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และทักษะคุณธรรม และจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องหันมาให้ความสำคัญและความสนใจในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะดังกล่าว (สายรุ้ง ธิตา และคณะ, 2559) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21”

สถานศึกษาปลอดภัยเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่มั่นคงและปลอดภัย ปราศจากอันตรายทั้งในด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความปลอดภัยในสถานศึกษา คือ ปัญหายาเสพติด ซึ่งถือเป็นภัยคุกคามสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชน แนวทางการบริหารสถานศึกษาที่ปลอดภัยจากยาเสพติดควร ประกอบด้วย 1) การกำหนดนโยบายที่ชัดเจน เช่น การห้ามใช้และครอบครองยาเสพติดในโรงเรียน 2) การให้ความรู้และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติดผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในระดับสากล มีงานวิจัยสนับสนุนการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา เช่น รายงานของ United Nations Office on Drugs and Crime (United Nations Office on Drugs and Crime, 2021) ระบุว่า การจัดทำโครงการป้องกันยาเสพติดที่ครอบคลุมและต่อเนื่องสามารถลดพฤติกรรมเสี่ยงในหมู่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและสนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน ช่วยลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาได้ (Hawkins, J. D. et al., 1992) ดังนั้น การพัฒนาสถานศึกษาปลอดภัยจากยาเสพติดจึงจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ครอบคลุม การพัฒนานโยบายที่เหมาะสม และการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของเยาวชน

ภูมิศาสตร์ของจังหวัดเพชรบูรณ์ตั้งอยู่ทางเหนือตอนล่างของประเทศไทย มีลักษณะทางกายภาพเป็นพื้นที่ราบลุ่มที่ประกอบด้วย เนินเขา ป่า และที่ราบเป็นตอน ๆ โดยมีลักษณะลาดชันจากเหนือลงไปได้ ทิวเขาสูงอยู่ทางเหนือ ส่วนกลางเป็นพื้นที่ราบและมีเทือกเขาขนาบกันไปทั้งสองข้างเหมือนรูปเกือกม้า แม่น้ำป่าสักเป็นแม่น้ำสำคัญไหลผ่านจังหวัดนี้ไปยังจังหวัดอื่น ๆ เช่น เลย เพชรบูรณ์ ลพบุรี สระบุรี และพระนครศรีอยุธยา มีความยาวมากกว่า 350 กิโลเมตร นอกจากนี้ จังหวัดเพชรบูรณ์ยังมีร่องรอยทางประวัติศาสตร์อารยธรรมโบราณโดยมีการพบหลักฐานสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนดั้งเดิมในวัฒนธรรมทวารวดีกับวัฒนธรรมอินเดียตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 10 การรับศาสนาพราหมณ์และพุทธทั้งแบบเถรวาทและมหายาน ตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 11 - 12 คือ การเข้ามามีอิทธิพลอย่างถาวรของพุทธศาสนาทั้งแบบเถรวาท มหายาน และศาสนาพราหมณ์พบหลักฐาน เช่น รูปเคารพ พระพุทธรูป พระนารายณ์และศาสนสถาน เป็นจุดเริ่มวัฒนธรรมทวารวดีที่ยังคงความสมบูรณ์ (มติชนออนไลน์, 2566) ประชากรในปี พ.ศ. 2566 (ธันวาคม พ.ศ. 2565) รวมทั้งสิ้น 978,372 คน จำนวนครัวเรือน 368,998 ครัวเรือน ด้านการศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ มีหน่วยงานที่จัดการศึกษาจำนวน 6 สังกัด 14 หน่วยงาน เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึงระดับอุดมศึกษา ครอบคลุมพื้นที่ 11 อำเภอทั่วจังหวัด ข้อมูลที่ดำเนินการจัดทำประกอบไปด้วย ข้อมูลหน่วยงานที่จัดการศึกษา ข้อมูลจำนวนสถานศึกษาจำแนกรายสังกัด ข้อมูลครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวนนักเรียน นักศึกษา จำนวนห้องเรียน โดยมีครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 11,868 คน ในจำนวนนี้มีครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอน จำนวน 10,045 คน และมีนักเรียนนักศึกษาจำนวน 163,626 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์, 2566)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาเรื่อง การวิจัยประเมินผลโครงการโรงเรียนสีขาวด้านยาเสพติดและอบายมุขสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยมุ่งหวังว่าผลการศึกษาก็คงจะเป็นแนวทางในการพัฒนาบริหารจัดการและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพ และเป็นบทเรียนให้สถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงไปประยุกต์ใช้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การดำเนินโครงการโรงเรียนสีขาวโรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
2. เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการประเมินผลโครงการโรงเรียนสีขาวด้านยาเสพติดและอบายมุขโรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาระดับโครงการโรงเรียนสีขาวด้านยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) เป็นการนำเทคนิควิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเทคนิควิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาผสมผสานกันในการทำวิจัยเพื่อที่จะตอบคำถามการวิจัยได้สมบูรณ์ขึ้นกว่าในอดีต มีพื้นฐานแนวคิด จากการหลอมรวมปรัชญาของกลุ่มปฏิฐานนิยม และกลุ่มปรากฏการณ์นิยมเข้าด้วยกัน (ภัทรราตี มากมี, 2559) ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินงาน ดังนี้

การศึกษาเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คือ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 25 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามทฤษฎีการวัดเจตคติของลิเคอร์ท ซึ่งผ่านการตรวจสอบและประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือ IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.60 - 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) จากนั้นจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ การเก็บข้อมูลการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน (checklist) ระยะที่ 2 ส่งเครื่องมือรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาที่เป็นเป้าหมาย และระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน และมีความสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การศึกษาเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 คน แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ การศึกษาเชิงเอกสาร และเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม เครื่องมือได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลัก และแบบสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 6 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ตรวจสอบด้วยเทคนิคสามเส้า และนำเสนอเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์ การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) และนำเสนอเชิงพรรณนา

ภาพที่ 1 การสนทนากลุ่มเพื่อประเมินผลโครงการ ณ โรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการโรงเรียนสีขาวด้านยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ มีผลการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 สถานการณ์การดำเนินโครงการโรงเรียนสีขาวโรงเรียนนาเลียงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ผลการศึกษามีข้อค้นพบตามลำดับ ดังนี้

1. สถานการณ์การดำเนินโครงการโรงเรียนสีขาวโรงเรียนนาเลียงพิทยาคม พบว่า บริบทโรงเรียนนาเลียงพิทยาคม ตั้งอยู่ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบท โดยมีลักษณะเฉพาะที่สะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมชนบทและความทันสมัยของชุมชนเมือง พื้นที่นี้มีทั้งความสงบและความเจริญก้าวหน้าในบางด้าน ทำให้เกิดความท้าทายในการบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อพัฒนาเยาวชนในสภาพแวดล้อมที่หลากหลายและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากการศึกษา ด้านปัจจัยเสี่ยงที่โรงเรียนนาเลียงพิทยาคมต้องเผชิญ พบว่า สภาพบริบทของชุมชนที่มีการเปิดกว้างและการเคลื่อนไหวของประชากรที่หลากหลาย ทำให้โรงเรียนนาเลียงพิทยาคมอาจเผชิญกับความท้าทายในการควบคุมการแพร่กระจายของข้อมูลและพฤติกรรมที่เสี่ยงกับเยาวชน โดยเฉพาะในเรื่องของสิ่งเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยง การแพร่ขยายของสิ่งเสพติดเป็นปัญหาที่น่าวิตกกังวล เนื่องจากเขตพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทมีความเสี่ยงสูงในการแพร่กระจายของสิ่งเสพติด และเยาวชนอาจตกเป็นเป้าหมายของกลุ่มคนที่ไม่หวังดี นอกจากนี้ยังมีการสื่อสารที่รวดเร็วและการเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้ง่ายอาจทำให้เยาวชนในโรงเรียนตกเป็นเหยื่อของการชักจูงไปในทางที่ไม่ถูกต้อง การใช้สื่อออนไลน์ในทางที่ผิด หรือการเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม นับว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาและพฤติกรรมของเยาวชนในทางที่ไม่พึงประสงค์ ด้านจุดแข็งของโรงเรียนนาเลียงพิทยาคม พบว่า แม้จะมีปัจจัยเสี่ยง แต่โรงเรียนนาเลียงพิทยาคมสามารถใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและป้องกันปัญหา เช่น การมีโครงการที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ ซึ่งช่วยสร้างความมั่นคงและความเสถียรในการดำเนินงาน การมีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนช่วยให้สถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดผู้รับผิดชอบในโครงการต่าง ๆ อย่างชัดเจนเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและสามารถติดตามผลได้ง่าย การมีบุคลากรที่มีความรับผิดชอบและมุ่งมั่นในการทำงานช่วยให้การบริหารจัดการโครงการเป็นไปอย่างราบรื่นและสามารถปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ทันทั่วทั้ง และการติดตามและประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาโครงการต่าง ๆ โรงเรียนนาเลียงพิทยาคมมีระบบติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน ทำให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของชุมชน

2. การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงให้กับเยาวชน พบว่า โรงเรียนนาเลียงพิทยาคมได้เสริมสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงให้กับเยาวชนในพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบท โรงเรียนนาเลียงพิทยาคมควรดำเนินโครงการที่ให้ความรู้และสร้างภูมิคุ้มกันแก่เยาวชน เกี่ยวกับภัยคุกคามจากสิ่งเสพติดและการใช้สื่อออนไลน์อย่างมีสติ เช่น การจัดอบรม การสัมมนา และการเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม จากการศึกษาพบว่า แนวทางที่สำคัญในการสร้างเสริมความปลอดภัยให้กับเยาวชน ประกอบด้วย 1) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนนาเลียงพิทยาคมมีศักยภาพและสามารถร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นในโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการชุมชนปลอดภัย โครงการเสริมสร้างสุขภาวะ หรือการจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน 2) การสนับสนุนทางจิตวิทยา การให้คำปรึกษาและการสนับสนุนทางจิตวิทยาแก่เยาวชนเป็นสิ่งที่โรงเรียนนาเลียงพิทยาคมสามารถดำเนินการได้ โดยการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาและจัดหาผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยามาช่วยให้คำปรึกษาและดูแลนักเรียนที่มีปัญหา และ 3) การพัฒนาโครงการที่เน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิต แนวทางที่สำคัญ เช่น โครงการศิลปะ กีฬา และกิจกรรมสร้างสรรค์อื่น ๆ จะช่วยให้เยาวชนมีทางเลือกที่ดีและห่างไกลจากสิ่งเสพติด การมีโครงการเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างทักษะชีวิตและพัฒนาความสามารถที่หลากหลายของเยาวชน จากการศึกษาพบว่า โรงเรียนนาเลียงพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบท ต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการจากบริบทของพื้นที่ที่มีการเปิดกว้างและการสื่อสารที่รวดเร็ว แต่ด้วยจุดแข็งของการมีโครงการที่

ต่อเนื่องและเป็นระบบ การกำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน การกำหนดผู้รับผิดชอบ และการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนสามารถพัฒนาและเสริมสร้างความปลอดภัยให้กับเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การร่วมมือกับชุมชน การสนับสนุนทางจิตวิทยา และการพัฒนาทักษะชีวิต เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เยาวชนสามารถเติบโตในสภาพแวดล้อมที่มีความเสี่ยงและความท้าทายได้

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการประเมินการดำเนินโครงการประเมินผลโครงการโรงเรียนสีขาวด้านยาเสพติดและอบายมุขโรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาด้านปัจจัยนำเข้า (input) ที่มีความสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยทั้งหมดจะนำไปสู่การทำให้การเริ่มต้นและ การสนับสนุนโครงการมีความแข็งแกร่งสามารถดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น และได้ ความร่วมมือกับทุกภาคส่วน โดยเกณฑ์การประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.38$) ด้านกระบวนการ พบว่า การดำเนินการตามกระบวนการของวงจรคุณภาพ PDCA ช่วยให้การวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบ และการปรับปรุงเป็นไปอย่างมีระบบ ส่งผลทำให้โครงการสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การขยายผลอย่างต่อเนื่องก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้โครงการมีความยั่งยืนในระยะยาว โดยเกณฑ์การประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.68$, $\sigma = 0.48$) ด้านผลผลิต ที่ได้รับการประเมินว่าอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของโครงการทั้งในด้านการวางแผนและการดำเนินการ ความพึงพอใจในระดับนี้แสดงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเกณฑ์การประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.27$, $\sigma = 0.36$) และ ด้านผลลัพธ์ เป็นการสะท้อนถึงความสามารถวัดผลได้ตามที่คาดหวัง โดยเกณฑ์การประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.47$) การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าการมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญในการสร้างความแข็งแกร่งและสนับสนุนโครงการให้ดำเนินไปได้อย่างราบรื่น การใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบ และการปรับปรุง ช่วยให้โครงการมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน การประเมินผลผลิตที่ได้รับแสดงถึงความสำเร็จของโครงการในด้านการวางแผนและการดำเนินการ ความพึงพอใจในระดับสูงบ่งบอกถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และผลลัพธ์ที่สามารถวัดผลได้ตามที่คาดหวัง สะท้อนถึงความสามารถในการบรรลุเป้าหมายของโครงการ สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์โครงการโรงเรียนสีขาวด้านยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ (n = 25)

ประเด็นการประเมิน	μ	σ	ระดับการประเมิน
ภาพรวมการประเมินปัจจัยนำเข้า	4.47	0.38	มาก
ภาพรวมด้านกระบวนการ	4.68	0.48	มากที่สุด
ภาพรวมด้านผลผลิต	4.27	0.36	มาก
ภาพรวมด้านผลลัพธ์	4.50	0.47	มากที่สุด

จากผลการศึกษา การประเมินผลการดำเนินโครงการ พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ระดับมาก ด้านกระบวนการอยู่ระดับมากที่สุด ด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก และด้านผลลัพธ์ อยู่ในระดับมาก สรุปได้ว่าการมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ การมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และการใช้วงจรคุณภาพ PDCA เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จและยั่งยืน การดำเนินโครงการในลักษณะนี้สามารถเป็นแนวทางที่ดีในการพัฒนาและปรับปรุงการทำงานขององค์กรต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว

วัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการพัฒนาการยกระดับโครงการโรงเรียนสีขาวด้านยาเสพติดและอบายมุข จากการศึกษาพบว่า การยกระดับโครงการโรงเรียนสีขาวด้านยาเสพติดและอบายมุขเป็นความพยายามที่สำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและส่งเสริมการพัฒนาของนักเรียนในทุกมิติ แนวทางการพัฒนานี้

ประกอบด้วย การดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนและการมีกลไกที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีศึกษาจากบทเรียนของโรงเรียนนาเลียงพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ สะท้อนถึงแนวทางที่สำคัญ ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาโครงการ ประกอบด้วย แนวทางสำคัญ คือ 1) ประเมินความต้องการจำเป็นให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการประเมินความต้องการจำเป็นเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญ เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการเคลื่อนไหวของประชากรที่หลากหลายและมีความเสี่ยงในการแพร่กระจายของสิ่งเสพติด การประเมินนี้ช่วยให้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงและกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม 2) การบูรณาการเข้ากับกิจกรรมของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการบูรณาการโครงการด้านยาเสพติดและอบายมุขเข้ากับกิจกรรมที่มีอยู่แล้วในโรงเรียน เช่น กิจกรรมทางด้านกีฬา ศิลปะ และโครงการเรียนรู้แบบบูรณาการ การบูรณาการเช่นนี้จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ 3) สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้นักเรียนให้มีบทบาทการขับเคลื่อนโครงการอย่างมีส่วนร่วม การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการดำเนินโครงการ การให้ออกาสักเรียนเป็นผู้นำและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบและความเป็นเจ้าของในโครงการ 4) การติดตามประเมินแบบเสริมพลัง การติดตามและประเมินผลแบบเสริมพลังในสถานศึกษาจะเป็นการเน้นการให้ข้อเสนอแนะ การให้คำปรึกษา แนวปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ที่สร้างสรรค์และเสริมกำลังใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง การประเมินแบบนี้จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และ 5) การสื่อสารเชิงบวก การใช้การสื่อสารเชิงบวกในสถานศึกษา เป็นการใชภาษาที่สร้างสรรค์และสร้างกำลังใจ การสื่อสารที่ดีจะช่วยสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

2. กลไกที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) กระบวนการวางแผนการวางแผนที่ดีในสถานศึกษาต้องเริ่มจากการประเมินความต้องการและบริบทของโรงเรียน วางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและมีเป้าหมายที่เป็นรูปธรรม 2) การดำเนินการตามแผนที่วางไว้ในสถานศึกษาต้องมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้ง 3) การตรวจสอบ ด้านการตรวจสอบเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการตรวจสอบความก้าวหน้าและปัญหาที่เกิดขึ้น การตรวจสอบจะช่วยให้ทราบถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและสามารถแก้ไขได้ทันเวลา และ 4) การปรับปรุงแก้ไขตามสถานการณ์ การปรับปรุงแก้ไขในโรงเรียนนาเลียงพิทยาคมเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญ เมื่อพบปัญหาหรือความท้าทายที่ไม่คาดคิด การปรับปรุงแก้ไขตามสถานการณ์จะช่วยให้โครงการสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

การประเมินผลโครงการโรงเรียนสีขาวด้านยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนนาเลียงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ อภิปรายผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 บริบทและสถานการณ์การดำเนินโครงการโรงเรียนสีขาวโรงเรียนนาเลียงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่า บริบทของสถานศึกษตั้งอยู่ในเขตพื้นที่กิ่งเมืองกิ่งชนบท ปัจจัยเสี่ยงของพื้นที่คือ การปฏิสัมพันธ์ของชุมชนเปิดกว้างส่งผลให้มีการแพร่ขยายของสิ่งเสพติดในเด็กและเยาวชน การสื่อสารที่เป็นไปอย่างง่ายมีอิทธิพลต่อการชักจูงให้เด็กและเยาวชนหลงผิดได้ง่าย จุดแข็งของสถานศึกษาคือ การมีโครงการที่ต่อเนื่อง มีการกำหนดยุทธศาสตร์ กำหนดผู้รับผิดชอบ การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผลอย่างชัดเจน ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับอภิมมัย สนิทมน ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเป็นสถานศึกษาปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนพินายดาร์วิทยาคม ซึ่งพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเป็นสถานศึกษาปลอดยาเสพติดและอบายมุข ได้แก่ การป้องกัน การค้นหา การรักษาเยียวยา และการเฝ้าระวัง และได้มีการใช้รูปแบบ Par-D ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกัน ด้านการค้นหา ด้านการรักษาเยียวยา และด้านการเฝ้าระวัง (อภิรมย์ สินขุม, 2559) และสอดคล้องกับกองส่งเสริมและพัฒนา การบริหารการศึกษาในภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกลยุทธ์และยุทธศาสตร์โครงการ สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุขด้วยแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ 5 คือ มาตรการด้าน การป้องกัน มาตรการด้านการค้นหา มาตรการด้านการรักษา มาตรการด้านการเฝ้าระวัง และมาตรการด้าน การบริหารจัดการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2565) อภิปรายได้ว่า การกำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน และการมีการติดตามประเมินผลที่เป็นระบบ ทำให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการปัญหาเสพติดและ อบายมุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของ เด็กและเยาวชน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การดำเนินโครงการประเมินผลโครงการโรงเรียนสีขาวด้านยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ พบว่า การประเมินความพึงพอใจในทั้ง 4 ด้าน ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของโครงการในระดับที่ดีมาก ด้านปัจจัยนำเข้า ที่มีความสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทำให้การเริ่มต้นและการสนับสนุนโครงการ มีความแข็งแกร่ง ด้านกระบวนการ พบว่า การดำเนินการตามกระบวนการ PDCA ช่วยให้การวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบ และการปรับปรุงเป็นไปอย่างมีระบบ ทำให้โครงการสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การขยายผลอย่างต่อเนื่องก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้โครงการมีความยั่งยืนในระยะยาว ด้านผลผลิต ที่ได้รับ การประเมินว่าอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของโครงการทั้งในด้านการวางแผนและการดำเนินการ ความพึงพอใจในระดับนี้แสดงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และด้านผลลัพธ์ เป็นการสะท้อนถึงความสามารถ วัตถุประสงค์ตามที่คาดหวัง กล่าวได้ว่า การประเมินความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของโครงการที่อยู่ในระดับมากเป็น ตัวชี้วัดที่สำคัญที่สะท้อนถึงความสำเร็จและประสิทธิภาพของโครงการในการบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ ความสำเร็จ เหล่านี้เกิดขึ้นได้จากการวางแผนที่ดี การดำเนินการตามระบบ PDCA และการสนับสนุนจากผู้บริหารและเครือข่าย ที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับไวญญูฐ์ เหมือนทอง ที่ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการสถานศึกษาปลอดภัยของ โรงเรียนอนุบาลสวี (บ้านนาโพธิ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมชุน เขต 2 พบว่า การประเมิน พบว่า 1) การประเมินสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุด 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น อยู่ในระดับมากที่สุด 3) การประเมินกระบวนการ อยู่ในระดับมาก และ 4) การประเมินผลผลิต และสามารถแยกผลต่อเนื่องได้ คือ 4.1) การประเมินผลผลิต อยู่ในระดับมาก 4.2) การประเมินความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด 4.3) การประเมิน ความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก และ 4.4) การประเมินความพึงพอใจของนักเรียน อยู่ในระดับมาก (ไวญญูฐ์ เหมือนทอง, 2565) สอดคล้องกับจักรพงษ์ แดงกัญจน์ที่ได้ศึกษาการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ พบว่า ผลการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุขตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกด้าน พบว่า ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการถ่ายโยงความรู้ (transportability) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผลผลิต (product) บริบท (context) ปัจจัยนำเข้า (input) ผลกระทบ (impact) ความยั่งยืน (sustainability) ประสิทธิภาพ (effectiveness) และกระบวนการ (process) และสอดคล้อง กับพรนภา ประยศที่ได้ศึกษาการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนแม่หลวง อุดมวิทไทยศิริ อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านบริบท มีผลการประเมินความสอดคล้องโดยรวมอยู่ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.48) ด้านปัจจัยนำเข้ามีผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.52) ด้านกระบวนการ มีผลการประเมินการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.38) 4) ด้านผลผลิต พบว่า 1) โรงเรียนมีผลประเมินตนเองตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้โครงการ

ในระดับคุณภาพดีเด่น 2) นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 มีสมรรถนะสำคัญอยู่ในระดับดี - ดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 77.85 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 93.30 ไม่มีนักเรียนที่ใช้สารเสพติด และมีห้องเรียนสีขาวในระดับดีเด่นทั้ง 15 ห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 และ 3) ครูมีความคิดเห็นต่อผลลัพธ์ของการดำเนินงานในทางที่ดี (พรณภา ประยศ, 2565) อภิปรายได้ว่า ความสำเร็จของโครงการโรงเรียนสีขาวด้านยาเสพติดและอบายมุขของโรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคมมาจากการวางแผนและการดำเนินการที่เป็นระบบตามกระบวนการ PDCA รวมถึงการสนับสนุนจากผู้บริหารและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ความพึงพอใจในผลลัพธ์ที่สูงยังสะท้อนถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การศึกษาที่เกี่ยวข้องยืนยันถึงความสำคัญของการวางแผน การมีส่วนร่วม และการประเมินผลที่เป็นระบบในโครงการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จและประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการโรงเรียนสีขาวในทุก ๆ ด้าน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาระดับโครงการโรงเรียนสีขาวด้านยาเสพติดและอบายมุขพบว่า สถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนเริ่มจาก 1) ประเมินความต้องการจำเป็นให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 2) บูรณาการเข้ากับกิจกรรมของสถานศึกษา 3) สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้นักเรียนมีบทบาท 4) ติดตามประเมินแบบเสริมพลัง และ 5) การสื่อสารเชิงบวก กลไกที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ คือ 1) กระบวนการวางแผน 2) การดำเนินการ 3) การตรวจสอบ และ 4) การปรับปรุงแก้ไขตามสถานการณ์โดยอิงบริบทของสถานศึกษาเป็นฐานสำคัญในการดำเนินโครงการ ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของกัญญารัตน์ นามวิเศษ ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม พบว่ารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วมมีองค์ประกอบ 7 ส่วน คือ นโยบายภาครัฐ กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาว หลักการทฤษฎีกรอบสถานศึกษาสีขาว ตัวชี้วัดความสำเร็จ ผู้มีส่วนร่วม และปัจจัยสู่ความสำเร็จ มีกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน การวางแผน การตรวจสอบ และการสะท้อนผล (กัญญารัตน์ นามวิเศษ, 2562) และสอดคล้องกับกิตติวงศ์ สาสวด และจารุต ฐิตีวร ได้เสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด มีดังนี้ 1) สร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันยาเสพติด 2) การจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการ 3) จัดโครงการโรงเรียนป้องกันยาเสพติด 4) ส่งเสริมครอบครัวสีขาวและครอบครัวเข้มแข็ง 5) การปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญและลดความเดือดร้อนของประชาชน และ 6) โครงการ บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติดแบบบูรณาการ (กิตติวงศ์ สาสวด และปรีชาดิถกุลพิสิทธิ์, 2559) อภิปรายได้ว่าการพัฒนาโครงการโรงเรียนสีขาวต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน ชุมชน ครอบครัว และหน่วยงานรัฐ แนวทางที่เสนอเน้นให้สถานศึกษามีการวางแผนและดำเนินการอย่างมีระบบ รวมถึงการติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของชุมชนและครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระยะยาว การสื่อสารเชิงบวกและการประเมินผลแบบเสริมพลังจะช่วยให้การดำเนินโครงการมีความต่อเนื่องและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทเผชิญกับความเสี่ยงจากการเปิดกว้างของชุมชน ซึ่งส่งผลให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตาม การประเมินโครงการโรงเรียนสีขาวที่ดำเนินการในโรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคม พบว่า การจัดการในด้านต่าง ๆ มีคุณภาพในระดับที่ดีถึงดีมาก โดยเฉพาะในด้านกระบวนการที่ได้รับการประเมินว่าสูงที่สุด แนวทางการพัฒนาที่เสนอในงานวิจัยนี้มุ่งเน้นการประเมินความต้องการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะ การบูรณาการ

โครงการกับกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ อีกทั้งยังเน้นการติดตามผลแบบเสริมพลัง และการสื่อสารเชิงบวก เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและสนับสนุนการพัฒนาของนักเรียนในทุกมิติ การดำเนินโครงการโรงเรียนสีขาวที่โรงเรียนนาเฉลียงพิทยาคมเป็นตัวอย่างที่ดีของการจัดการปัญหายาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา โดยมีการวางแผนและดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ การจัดการกับปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียนเอง การประเมินผลการดำเนินโครงการ พบว่าความพึงพอใจในทุกด้านอยู่ในระดับสูง ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยเฉพาะการมีผู้บริหารที่เห็นความสำคัญและการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง การใช้กระบวนการ PDCA ในการวางแผนและขับเคลื่อนโครงการช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง แนวทางการพัฒนาระดับโครงการที่นำเสนอเน้นความสำคัญของการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและการบูรณาการเข้ากับกิจกรรมของสถานศึกษา การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และการสื่อสารเชิงบวกเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความร่วมมือและความรับผิดชอบของนักเรียน การติดตามประเมินแบบเสริมพลังและการปรับปรุงแก้ไขตามสถานการณ์จะช่วยให้โครงการสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ข้อเสนอแนะจากการศึกษา สถานศึกษาควรใช้กระบวนการ PDCA ในการวางแผนและขับเคลื่อนโครงการช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และควรมีการติดตามประเมินแบบเสริมพลังและการปรับปรุงแก้ไขตามสถานการณ์ซึ่งจะช่วยให้โครงการสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน และ ข้อเสนอแนะครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนไป และจะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญญารัตน์ นามวิเศษ. (2562). รูปแบบบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม. วารสารวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม, 6(1), 17-28.
- กิตติวงศ์ สาสวด และปรีชาดิกลวุฒิสหิธ. (2559). การพัฒนารูปแบบการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเขตพื้นที่เทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารชนวิสัยและพัฒนาสังคม, 10(1), 116-124.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (ฉบับที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พรนภา ประยศ. (2565). การประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(6), 401- 417.
- ภัทราวดี มากมี. (2559). การออกแบบการวิจัยสำหรับการวิจัยแบบผสมวิธี. วารสารสมาคมนักวิจัย, 21(2), 19-31.
- มติชนออนไลน์. (2566). เปิดประวัติ เมืองโบราณศรีเทพ มรดกโลกแห่งใหม่ของไทย. เรียกใช้เมื่อ 12 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2726584>
- ไวภูณัฐ เหมือนทอง. (2565). การประเมินโครงการสถานศึกษาปลอดภัยของโรงเรียนอนุบาลสวี (บ้านนาโพธิ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมชุน เขต 2. วารสารมหาจุฬานาคร ทรรศน์, 9(11), 1-17.
- สายรุ้ง ธิตา และคณะ. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวก เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุข สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 5(2), 147-163.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2565). คู่มือดำเนินการโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข. เรียกใช้เมื่อ 12 ธันวาคม 2566 จาก <https://drive.google.com/file/d/1rw85yx1fZWTFQmroRSpsLLiGjLPZLrs0/view>

- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์. (2566). แผนพัฒนาการศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ระยะที่ 2 พ.ศ. 2566 - 2570 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566). เพชรบูรณ์: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เพชรบูรณ์.
- อภิรมย์ สินธุ์. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเป็นสถานศึกษาปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนพินายดำรงวิทยาคม. วารสารพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 4(4), 1-14.
- Hawkins, J. D. et al. (1992). Risk and protective factors for alcohol and other drug problems in adolescence and early adulthood: Implications for substance abuse prevention. *Psychological Bulletin*, 112(1), 64-105.
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2021). World Drug Report 2021: Drug use prevention in schools. Retrieved December 12, 2023, from <https://www.unodc.org/publications/i/item/9290222778>